Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

Орта кюн, 2013 жылны 3-чю октябри № 191 (19362)

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ — ВРЕМЯ — ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республикадан спортчулагъа - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерине ахча саугъа тохташдырыуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Спортха къырал тутхучлулукъ этер эмда Къабарты-Малкъар Республикадан спортчуланы - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерини кюрешлерин тириптир мурат бла **бегим этеме**:

1. 2014 жылда 1-чи январьдан баштап Къабарты-Малкъар Республикадан спортчулагъа - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерине эмда аланы тренерлерине ахча саугъа тохташдырыргъа.

2. Къабарты-Малкъар Республикадан спортчуланы - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерине саугъагъа берилген ахчаны ёлчемини, аны тёлеуню низамыны Болумун къабыл кёрюрге.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Финансла министерствосуна Къабарты-Малкъар Республиканы 2014 жылда эмда келир жыллагъа бюджетлерин жарашдырыгъанда белгиленген саугъагъа ахча бёлюрге.

4. Бу Указ анга къол салынган кюнден баштап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **А.КАНОКОВ.**

Нальчик шахар, 2013 жылда 26-чы сентябрьде, №143-УГ

Болум 2-чи бетде басмаланады.

ПАРЛАМЕНТ

Бизни республикада битеу сюйгенлени спорт бла кюреширге онглары барды

КъМР-ни Парламентини Спорт эм туризм жаны бла комитетини кенгертилген жыйылыуунда спорт объектлени ишлетиу эм тапландырыу бла байламлы вопросла сюзюлгендиле. Аны ача, комитетни башчысы Сумайланы Ахмат арт заманда республикада бу бёлюмню айнытыугъа энчи магъана берилгенин чертгенди.

КъМР-ни Спорт эм туризм министерствосуну къырал целевой программала жаны бла бёлюмюню таматасы Хусен Тимижев билдиргенича, «2006-2015 жыллада РФ-де физкультураны эм спортну айнытыуну юсюнден» федеральный программаны тамамлауда Къабарты-Малкъар къуралны субъектлерини арасында алчы жердеди. «2008-2015 жыллада РФ-де футболну айнытыуну юсюнден» программаны чеклеринде ишленген футбол майданланы санына кёре уа КъМР-ге жетген жокъду.

2009 жылда республиканы шахарларында бла эллеринде онбир саулукъ сакълау физкультура комплекс ишленгенди, жети футбол майдан эмда мини-футболдан да 12 майдан салынгандыла, 20 майданнга ремонт этилгенди. 2012 жылда Нальчикде Пачев орамда сабий стадион, Ленин проспектде спорт комплекс битдирилгендиле, Урухда спорт комплекс салынгранды. Быйыл Пынадахада жалгъан кырдык себилген футбол майдан хайырланылыргъа берилгенди.

Жуукъ заманда уа 49 спорт объектге ремонт этерге план барды. Ол санда Нальчикде Ленин проспект бла Малкъар орам бирге къошулгъан жерде спорт комплексни къурулушу андан ары бардырыллыкъды, Къабарты орамда спорт комплекс эмда Прохладный шахарны стадиону тапландырыллыкъдыла.

«2009-2015 жыллада КъМР-де физкультураны бла спортну айнытыуну юсюнден» республикалы программагъа тийишлиликде 16 спорт объект ишленеди. Ол санда Терекде спорт комплекс, Нартанда физкультура-саулукъ сакълау комплекс, Прохладныйде физкультура ара, дагъыда республиканы 13 элинде физкультура-саулукъ сакълау комплекслени сетин къураргъа белгиленеди. «2009-2015 жыллада КъМР-де футболну айнытыуну юсюнден» программагъа кёре уа, мини-футболдан 30 майдан къураргъа план барды. Андан сора да, Спорт эм курортла министерство арбазлада 120 спорт площадка орнатыргъа муратлыды. Алай бла Къабарты-Малкъарны битеу эллеринде да жаш адамла спортну бир тюрлюсю бла кюреширча онгла табарыкъдыла.

Футбол майданланы юслеринде айта, докладчы алагъа салыннган жалгъан зылдыны федеральный арадан бёлюннген ахчагъа сатып алыннганын чертгенди. Республика уа жерни къураугъа, жалгъан кырдыкны келтирип, жерине орнатыргъа къошады кесини юлюшюн.

Жыйылыуда айтылгъаныча, 2013 жылда федеральный бюджетден «Кавказ оюнла» фестивальда хорлагъанлагъа 91,4 миллион сом бёлюннгенди.

- Бу ахчагъа спорт инвентарь эмда тийишли оборудование сатып алыргъа, мини-футбол майданла, арбазлада спорт площадкла ишлетирге онолашханбыз, - дегенди Хусен Тимижев. - Ол а республикада спортну ырысхы-мюлк базасын игилендирирге болушурукъду.

«Единая Россия» политика партияны социальный магъаналы проектлерини чеклеринде да бир къауум жумуш бардырылыкъды. Ол санда физкультура-саулукъ сакълау комплеслеге оборудование сатып алыныры-къды, Прималкинское эмда Анзорей элледе, эртеден бери салынып, алай бюгюннге дери битдирилмеген спорт мекямла хайырланылыргъа берилликдиле.

- Анзорейде ФОК-ну темир конструкцияны сатып алыннганды, энди аны жерине орнатыргъа керекди. Прималкинское элде уа подряд организация алыкъа белгиленмегенди, конкурс процедурала бардырылмагъадыла. Бу объектлени оборудование бла жалчытыргъа ахча федеральный бюджетден берилгенди. Конкурс жуукъ заманда къураллыкъды, - деп чертгенди Тимижев.

Ахыры 2-чи бетде.

Къыйынларына кёре сый-намыс да

Республикада эм эрттегили «Севкаврентген-Д» деген предприятияны 55-жыллыгы бла алгъышларгъа КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи заместители Уяналаны Казим, промышленность эм сатыу-алыу министр Роман Пономаренко, «Прохладненская» республикалы жалчытыу базаны таматасы Владимир Дешев эм башхала да келген эдиле.

Къуанчлы жыйылыуну ача, заводну таматасы Бетал Хуштов анда ишлегенлени байрам бла алгъышлагъанды, производствода жетишимле болдуургъа, жашауда да муратларына жетерлерине эм саулукъ тежегенди.

Уяналаны Казим КъМР-ни Башчысыны алгъышлау къагъытын окъугъанды, анда бу предприятияны республикада машинала ишлеген бёлюмню айнытыргъа уллу къошумчулукъ этгени айтылады. Рынок болумлагъа кёчюуде тюбеген къыйынлыкъларгъа да къарамай, завод бюгюнлюкде заманны излемине келишген продукция чыгъарады.

Республиканы Башчысыны указына кёре, заводну ырысхы-техника бла жалчытыу бёлюмню таматасы Александр Ковалёв КъМР-ни Сыйлы грамотасы бла саугъаланнганды. Предприятияда 28 жыл урунгъан алчы специалисте махтау къагъытны Уяналаны Казим бергенди.

Роман Пономаренко айтханнга кёре, жаланда заводда ишлеген профессиональный коллективни хайырындан этиледи мында конкуренциягъа чыдамлы продукция. Андан сора ол министерствону сыйлы грамоталарын, алгъышлау письмоларын эм ветеранлагъа уа эсде къалырча саугъала бергенди, деп билдиргендиле Май районну администрациясыны пресс-службасындан.

Бизни корр.

Промышленность

Халкъла аралы стандартлагъа кёчедиле

Къабарты-Малкъар Республиканы промышленность эмда сатыу-алыу министерствосу алагъа бойсунгган предприятияла конкуренциягъа чыдамлы продукцияны качествосун игилендирир ючюн, комплекс мадарланы бардырадыла. Аны бла байламлы кёп болмай, ISO деген халкъла аралы стандартны кийиригге деген темагъа жораланып, семинар къуралгъанды.

Аны ача, министр Роман Пономаренко шёндюгюлю болумлада предприятияларыбыз чыгъаргъан продукцияларыны качестволарын игилендиригге аслам эс бурургъа кереклисин чертгенди.

«Севкавтест» акционер обществону келечилери Людмила Романова бла Виктор Гриценко этилген затланы асламысы ISO 9001 стандартха келишип жиберилиргге кереклисин айтхандыла. Бюгюнлюкде бу орган Шимал Кавказда чыгъарылгъан продукцигъа бла тамамланнган жумушлагъа сертификат къагъытланы берген эм тийишли аккредитациясы да болгъан алчы организацияды. Шёндю бизни республикадан «Терекалмаз», «Кавказкабель», «Севкаврентген-Д», «Баксан-Автозапчасть», «Фарма Интернейшнал» бириги уле ISO 9001 халкъла аралы сертификатны алып алай ишлейдиле.

Башда сагъыныльган министерство Къабарты-Малкъарны стандартизация арасы бла бирге «Кариста», «Нальчикни бийик вольтлу аппаратура завод», «Станокла ишлеучю завод» деген акционер обществоланы продукциясы халкъла аралы стандартлагъа келиширча мадарланы этедиле, деп билдиргендиле республиканы Промышленность эмда сатыу-алыу министерствосуну пресс-службасындан.

Кёрмюч

Курданланы Валерийни суратлары - Москвада

Москвада Н. А. Островскийни музейинде фахмулу таулу суратчы Къурданланы Валерийни, ол туугъанлы жетмишжыллыгына аталып, энчи кёрмючю ачылгъанды. Ары келип, художникни огъурлу, жарыкъ чыгъармачылыгы бла тюбешгенлени санында Россейни Федеральный Жыйылыууну Федерация Советини КъМР-ден члени Бечелланы Илияс да болгъанды.

Суратчы 1992 жылда ауушханды. Болсада аны ишлери Россейни, Американы, Германияны, Израильни музейлеринде эм энчи коллекциялада сакъланадыла.

Валерийни чыгъарма жолу тынч тюйюл эди. Гитчелигинде эки къолуну бармакъларын да, бетин да кюйдюрюп, инвалид болады. Алай ишден артха турмайды. Башланнган художестволу билимни Нальчикде жашагъан суратчыладан алгъанды, ызы бла Алма-Атада художестволу училищени бошагъанды. Курданланы Валерий, республикалы эм битеуроссей кёрмючлеге къатышып, суратлау искусствода атын айтдыргъанды.

Грузияда уллу уста Пиросмани халкъына жанын суратларында кёргюзтгенлей, Малкъарда Курдан улу ачыкълагъанды таулу адамны ёзегин суратлау амалла бла. Аны чыгъармаларында туугъан жерине, халкъына чексиз сюймеклик эсленеди. Ол сезимни жарыгъыды бизни барыбызны да бу суратлагъа табындыргъан.

Суратлау ишден сора да, Валерий кёчюнчюлюкню юсюнден роман жазгъанды. Кеси кёрген, сынагъан затларын айтады ол анда. Аны юзюклери «Грани» деген континентле аралы журналда басмаланнгандыла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

ФЕСТИВАЛЬ

Жомакълы жерде сейирлик байрам

Озгъан шабат эм ыйых кюнледе Гитче Къарачай районуну «Бал чучхурла» деген айбат жеринде айранны экинчи халкъла аралы фестивалы бардырылгъанды. Аны программасы бай эди: кёрмючле, аланы араларында суратладан, эрге барлыкъ къызла киерик жыйрыкъладан, миллет ашарыкъладан, бек башы уа- айранны бир ненча тюрлюсюню эмда бек ауур бишлакъны кёрмючлери, халкъ жырла, тепсеуле, миллет макъамла согъуу. Кюн жауунлу, сууукъ болгъаны себепли спорт оюнла бардырылмагъанлыкъгъа, байрам эсде къалырча ётгенди.

Быйыл фестивальгъа Къарачай-Черкес Республиканы районларындан, шахарларындан кёп адам жыйылгъанды, туристле да аслам эдиле. Бери келгенлени аралырында Россейни регионларындан, ол угъай, Америкадан, Тюркден, Къыргъызстандан да бар эдиле къонакъла.

Фестивальгъа бизден уллу делегация бардъанды. Аланы аралырында Черек районну Бызынгы элини окъуучулары бла устазлары, Отарланы Керимни атын жюрютген университетибизни «Малкъар» халкъны культура арасыны келечилери, Элбрус райондан «Таулан» той-оюн ансамбль. Мындан бардъанлагъа къонакъбайла гыржын бла, гоппан айран бла тюбегендиле.

Байрам алай бла башланады. Акъсакъалладан бир ненчасы алгъыш этгенден сора бу проектни автору Боташланы Мусса, 500-литрлик орунда ютулгъан айранны башын ачып, аны къонакълагъа юлешеди.

Ахыры 3-чю бетде.

Аллахны къонакъларына - тийишли халла 2 бет

Тарых къачан бошалады? 2 бет

Спектакльде - халкъны жаны 3 бет

Оруслула Кавказгъа энтта да керекдиле 3 бет

Къызыу кюреш 4 бет

Гимнни нек жангыртадыла? 4 бет

Бизни республикада битеу сюйгенлени спорт бла кюреширге онглары барды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

КъМР-ни Къурулуш эм архитектура министерстволарыны къырал заказла жаны бла департаментини башчысы Анзор Тарчоков шёндюю ишлене тургъан хар объектни юсюнден тынгылы айтханды. Кёп жылны ичинде ишленип, алай бюгюн да битдирилмей къалгъан объектлеге бургъанды ол аслам эс. Аланы арасында Къашхатауда жалгъан кырдык себилген футбол майдан да барды. Ол къураллыкъ жерге зыгъыр себилгени, суу быргъыла салыннгандыла, башха тийишли жумуша тамаманладыла.

- Ахча жетишмегени ючюн къурулушну тохтатыргъа тюшгенди. Алай жуукъ заманда аны ахырына жетдирликбиз деп ышанама, - дегенди Тарчоков.

Ол Прималкинское элде ФОК-ну къурулушу узакъ болжалгъа нек созулгъанын да ангылатханды. 2012 жылда, аукцион бардырылып, келишимге къол салынгган эди. «Алай къурулуш-монтаж ишлени объёму семиртилип берилгени ючюн проект-смета документлеге тюрлениуле кийирирге тюшгенди. Аны ючюн эки жаны да келишим ючюн тас этгенни къабыл кёргенди. Конкурс процедураланы жангыдан бардырыргъа кеч болгъан эди, аны бла байламлы быптыр план кёрюмдюлерибиз толтурулмагъандыла», - дегенди Тарчоков.

ФОК-ланы ишлетиу, алагъа ахча бёлюу бла байламлы вопросла Парламентни жыйылыуларында кёп кере сюзюглеклерин чертип, Сумайланы Ахмат министерствону келчилерин проблеманы заманында кетерирге, бюджет хазырланнганда, битеу тийишли вопросланы тынгылы сюзерге чакъыргъанды. Ол оюм этгенича, спорт объектлени ишлетиуге федеральный бюджетден бёлюнгген ахчаны заманында къоратыргъа керекди. Ансыз аны артха къайтарыргъа тюшерикди.

- Спортну сюйгенлени саны жылдан-жылгъа кёбейип барады. Профессионал, халкъны асламы да кюрешген тюрлюлерин айнытырча тийишли онгла къураргъа керекди. Аны ючюн а объектлени проектлерин хазырлагъанда, волейбол, баскетбол дегенча команда оюнланы да унутургъа жарамайды, - дегенди Парламентни депутаты Алексей Войтов.

Сумайланы Ахмат.

Комитетни жыйылыуына республиканы районларыны жууаплы къуллукъчулары да чакъырылгъан эдиле. Аланы профильли министерствону келечилерине соруула берирге онглары болгъанды.

Этилген предложенияла барысы да эсге алынып, тийишли эсгертиуле къабыл этилгендиле.

Ахырында Сумайланы Ахмат Къабарты-Малкъардан спортчула бизни жетишимлери бла кёп кере къууандырлыкъларына ийнаннганын белгилегенди. Республикада жашагъанла уа, физкультура бла кюреширге, саулукъларын игилендириклерине ышаннганын да айтханды.

Жыйылыу КъМР-ни Парламентини депутаты Арсен Шумаховха альпинистлени хазырлау программаны башланнган бёлюмюн толтургъаны эмда Элбрусну тёппесине чыкъгъаны ючюн «Россейни альпинисти» деген белги бла саугъалау бла бошалгъанды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Документле

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2013 жылда 26-чы сентябрьде чыгъарылгъан 143-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлгенди

Къабарты-Малкъар Республикадан спортчуланы - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерине эмда аланы тренерлерине ахча саугъаны тохташдырыуну, аны бериуню низамыны эмда ёлчемини юсюнден

БОЛУМ

1. Бу Болум Къабарты-Малкъар Республикадан спортчулагъа - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерине эмда аланы тренерлерине Паралимпиада, Сурдлимпиада оюнлада, дунияны, Россей Федерацияны эмда Европаны биринчиликлерине, чемпионатларына бийик жетишимле болдургъан спортчулагъа ахча саугъаны ёлчемин, аны тохташдырыуну эмда бериуню низамын тохташдырады.

2. Къабарты-Малкъар Республикадан спортчуланы - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерине ахча саугъа эришиулени итогларына кёре быллай ёлчемде тохташдырылады:

Жыйымдыкъ команданы членлерине:

Паралимпиада, Сурдлимпиада оюнлада:

1 000 000 сом – 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

750 000 сом – 2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

500 000 сом – 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

250 000 сом – оюнлагъа къатышханы ючюн

Дунияны чемпионатында:

500 000 сом - 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

400 000 сом - 2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

300 000 сом - 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

Европаны чемпионатында:

300 000 сом - 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

200 000 сом - 2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

100 000 сом - 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

Россей Федерацияны чемпионатында:

200 000 сом – 1-чи жер алгъаны эм алтын майдал къытханы ючюн

150 000 сом – 2-чи жер эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

100 00 сом - 3-чю жер эмда доммакъ майдал къытханы ючюн.

Юниорланы къауумуну членлерине:

Дунияны биринчилигинде:

200 000 сом - 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

150 000 сом -2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

100 000 сом - 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн;

Европаны биринчилигинде:

150 000 сом - 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

100 000 сом - 2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

70 000 сом - 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

Россей Федерацияны биринчилиги ючюн:

100 000 сом - 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

70 000 сом -2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

50 000 сом - 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

Жаш къауумну членлерине:

Дунияны биринчилигинде:

150 000 сом- 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

100 00 сом -2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

70 000 сом -3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

Европаны биринчилигинде:

100 00 сом - 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

70 000 сом - 2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

50 000 сом - 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

Россей Федерацияны биринчилигинде:

70 000 сом - 1-чи жер алгъаны эмда алтын майдал къытханы ючюн

50 000 сом - 2-чи жер алгъаны эмда кюмюш майдал къытханы ючюн

30 000 сом - 3-чю жер алгъаны эмда доммакъ майдал къытханы ючюн

3. Спортсмен болдургъан бийик жетишимлери ючюн энчи халда Къабарты-Малкъар Республиканы Спорт эм курортла министерствосуну кёргюзтюую бла, бу министерствону коллегиясында этилген оноугъа кёре, Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну буйругу бла бу Болумну 2-чи пунктунда белгиленген ёлчем кёбейтилирге боллукъды.

4. Бир ненча майдал къытхан эмда бир къауум алчы жерге чыкъгъан спортчугъа саугъа хар майдал эмда хар хорлам ючюн тёленеди.

5. Къабарты-Малкъар Республикадан спортчуланы - Паралимпиада эмда Сурдлимпиада оюнлада, Дунияны, Европаны, Россей Федерацияны биринчиликлеринде эмда чемпионатларында хорлагъан эмда алчы жерлеге чыкъгъан спортчуланы хазырлагъан тренерлеге ахча саугъа бу Болумну 2-чи пунктунда тохташдырылгъан ёлчемни 50 проценти тенгли тёленеди.

6. Ахча саугъа Къабарты-Малкъар Республиканы Спорт эм туризм министерствосу кёргюзтген тизмеге тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну бегимине кёре тёленеди.

7. Ахча саугъа Къабарты-Малкъар Республиканы бюджетинден Къабарты-Малкъар Республиканы Спорт эм туризм министерствосуну спортха асламла къатышхан жыйылыуланы календарь планында белгиленген ахчадан бёлюнеди.

8. Тохташдырылгъан низамгъа тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Спорт эм туризм министерствосу Къабарты-Малкъар Республиканы Финансла министерствосуна ахча саугъаны тёлеу бла байламлы къоранчлагъа заявканы береди.

9. Къабарты-Малкъар Республиканы спортчуланы - спортну паралимпиада эмда сурдлимпиада тюрлюлеринден Россей Федерацияны жыйымдыкъ командаларыны членлерине эмда аланы тренерлерине ахча саугъа тохташдырылгъаныны юсюнден информация органлада басмаланады.

КОНФЕРЕНЦИЯ

Омбудсменлени жалынчакъсызлыгъы - баш тема

Австралияны Инсбрук шахарыны мэриясында «Европада омбудсменлени жалынчакъсызлыкълары» деген темагъа конференция бардырылгъанды. Анга РФ-де Адамны праволары жаны бла уполномоченный Владимир Лукинни башчылыгъында Россейни делегациясы да къатышханды.

Жыйылыуда бу проблема бла байламлы магъаналы ушакъ болгъанды. Омбудсменлени жалынчакъсызлыкъларыны юсюнден кеслерини оюмларын Европа Советде Адамны праволары жаны бла уполномоченный, доктор Нильс Мужниекис, Европаны омбудсменлерини институтуну (ЕИО) президенти, доктор Бург Фольгер, ЕИО-ну генеральный секретары Иозеф Зигель, Ландтагны президенти доктор Гервиг Ван Стаа, Бельгияны омбудсмени, доктор Герхард Гриль, Италиядан эм Япониядан профессорла Паоло де Стефани эм Цёйши Гираматсу, Польшадан профессор Анджей Цолл, Россейден Лукин эмда Мерзлякова айтхандыла. Аланы докладларында Европаны омбудсменлерини институтуну адамланы праволарын эм эркинликлерин къоруулауда магъаналылыгъыны, право къоруулаучу ишни юсюринден айтылгъанды.

Конференцияда омбудсменлени жалынчакъсызлыкъларын жалчытыу вопросларгъа бютюнда уллу магъана берилгенди. Бары да бирча къабыл кёрген резолюцияда уа регион эм миллет парламентлеге эмда правительстволаргъа уполномоченныйлеге халкъла аралы праволу актлада белгиленнген жалынчакъсызлыкъны берирге эсгертиледи.

Тюбешиуде дагъыда Европаны омбудсменлерини институтуну директору эмда генеральный секретары сайланнгандыла. Конференцияда этилген докладланы уа энчи китап этип басмаларгъа оноулашандыла.

ЕИО-ну керти членича, КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный Зумакъулланы Борис да кесини докладын анга кёргюзтгенди. Ол ингилиз эмда орус тилледе жазылгъанды. Борис Мустафаевич дагъыда организацияны генеральный секретарына Къабарты-Малкъарны юсюнден фотоальбом да саугъа этгенди.

КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныйни пресс-службасы.

Пенсия фонд

Ишлегенлеге - Къошакъ тариф

Заранлы эм къоркъуулу производстволада урунганлагъа пенсия тёлеуге 2013 жылны аллындан башлап къошакъ тариф кийирилгенди. Законда бегитилгенича, аланы къартлыкъ бла байламлы ишчи пенсияларын болжалдан алгъа алыргъа эркинликлери барды.

Болсада бир затха энчи эс бурургъа тийишлиди: аллай жумушлада да страховой стажгъа жаланда иш бла жалчытхан организация РФ-ни Пенсия фондуна тёлеуле этген жылла эм ишчи кезиуле киреди́ле. Адам белгиленнгенича бир заманны ишлесе да, тёлеуле заманында эм толусунлай этилип турмагъан эселе, анга болжалдан алгъа пенсиясын алыргъа онг берилмейди. Ол себепден аллай организацияла бу жумушлагъа сакъ болургъа керекдиле.

Пенсия фонд аланы кесини энчи эсебинде тутады эм аны бла бирге адамланы артда жангылыч чыкъмазча урунган организацияларында бу жаны бла ишге контроль этге турургъа да чакъырады.

Михаил БИТОКОВ.
РФ-ни Пенсия фондуну Къабарты-Малкъарда пресс-службасы.

Къушха хазырланыу

Спонсорланы болушлугъу бла

КъМР-ни Билим бериу эмда илму министерствосуну биринчи номерли гимназия - интернатында тынгылы ремонт этилгенди. Учрежденияны жангы жылгъа хазырларгъа ведомство 1,5 миллион сом къоратханды. Дагъыда окъуу сферада жангыртыу ишлени бардырыргъа, федеральный программагъа кёре, электросистеманы алышындырыргъа 300 минг сом бёлюнгенди.

Интернатха спонсор болушлукъ этге, ОАО «Телемеханика» 29 кийим жыйгъан шкафла бергенди, ООО «Севкаврентген-Д» уа 150 ундурукъгъа ремонт этгенди.

- Бюгюнлюкде 656 терезени бла юч эшикни алышханбыз, кабинетлени барына да косметика ремонт этгенбиз. Жатхан отолада бла столовыйде тох баргъан чыбыкъланы жангыларын тартханбыз, - деп билдиргенди гимназияны директору Балкъыз Захохова.

- Билим бериу мекямда суу баргъан быргъыла алышыннгандыла, азыкъ ашагъан зал таза эм ариу болгъанды. Спонсорланы хайырындан адамгъа хар кюнден керек болгъан затланы да жангылары эм жетерча затып алыннганды. Энди мында жашагъан сабийле, ёз юйлеринде да, къыйналмай, ырахатлыкъ табарыкъдыла, - дегенди ол.

Бизни корр.

Проект

Тарых къачан бошалады?

РАН-ны история-филология бёлюмюнде школлагъа История-культура стандартны проекти сюзюлюрюкдю. Вариант кёп болмай тамам болгъанды, алай ол алыкъа тынгылы жаращдырылмагъанды, ноябрьге дери игилендириле турлукъду. Стандартны мурдоруна таныпп, алимле окъуу китапны 2014 жылда май айда хазыр этерикдиле. Алай, баям, Билим бериу эм илму министерство аланы жаращдыру жаны бла конкурсны быйыл кюз артында окъуна бардырыргъа боллукъду.

-Бу тюрлю ишлени кезиулеринде магъаналы бир ненча проблеманы сюзерге керекдиле. Он санда тюрлю-тюрлю халкъланы Россейге къошулууну юсюнден проблема да барды. Ол жаны бла ишледе федерал эм регион кёз къарамланы не къадар жууукъландыруну магъанасы бек улуду,- дегенди «РГ-гъа» Сергей Журавлёв, РАН-ны Илму иш жаны бла институту директоруну орунбасары . ХХ ёмюрню историясында уллу магъаналы дагъыда быллай проблема барды: Сталин, Ленин...

ХХ-чы ёмюрню тарыхына кёре, «тёгерек стол» сентябрьни башында бардырылгъанды, анда даулашлы вопросланы кёпленрини юсюринден келишиулюк табылгъан эди.

-Алай демеклик, хар зат да бек тапды деген оюм тюйолдю,- деп чертгенди Сергей Журавлёв. –Шёндюгю, совет замандагъында сора, тарыхны юсюнден айтханда, ол къачан бошаллыгъыны юсюнден шарт айтыргъа алыкъа боллукъ тюйолдю.

Алимлени асламысыны оюмларына кёре, окъуу китапла 2012 жылда бардырылгъан президент айырылаты юсюринден хапар айтыу бла бошалыргъа керекдиле.

Белгилисича, стандартда 2000 жылгъа дери эм андан сора заманланы тюрлю-тюрлю кезиулерини юсюринден хапар айтыллыкъды. План бла уа октябрьде россейли тарых обществону президиумуну жыйылыуу боллукъду. История-культура стандарт анда къабыл этилликди, ноябрьни башында уа ол документ басмаланырыкъды. Андан сора уа иш концепциядады.

МГУ-ну история факультетини деканы Сергей Карпову оюмуна кёре, ол концепция тарых сынауда эм Россейде геополитиканы сейирлеринде мурдорланыргъа керекди.

«Российская газета».

ШАРТЛА

Орталыкъ хакъ сегиз айгъа 15,6 процентге ёсгенди

Къабарты-Малкъарны статистикасы билдиргенге кёре, январь-август айлада республиканы орталыкъ иш хакъ 17458,9 сом болгъанды. Ол кёрюмдю озгъан жылны бу кезиую бла тенглешдиргенде 15,6 процентге кёпдю

Башда сагъынылгъан кезиуге адамладан хакъ алып этилген жумушланы ёлчеми 13211,5 миллион сом болгъанды, аны быптырны бу заманы бла тенглешдиргенде 105,2 процентни тутады, деп билдиргенди КъМР-ни Экономиканы айнытыу министерствосуну пресс-службасындан.

Бизни корр.

Жамауат совет

Бёлюмню ишин танг игилендирирге таукелдиле

Саулукъ сакълау эм курортла министерствода жамауат советни биринчи жыйылыуу болгъанды. Анга уа республикада 1970 жылдан 1996 жылгъа дери саулукъ сакълауну министри болуп тургъан Мухадин Беров башчылыкъ этеди.

Бу жамауат советни къауумуна «Курорт Нальчик» ОАО-ну генеральный директору, КъМР-ни Жамауат палатасыны члени Владимир Каскулов, «Интерфакс» информация агентствону энчи корреспонденти Наталья Белых, «Ленинград» санаторийни таматасы, медицина службаны полковниги Александр Байченко, экинчи номерли шахар клиника больницаны баш врачы Ботталаны Хадис, КъМКъУ-ну медицина факультетини деканы Руслан Захохов, КъМКъУ-ну ФПКП-сыны деканы Александр Кочесоков, Тау этеклени экологияларны институтуну директору Фатима Темботова, КъМКъУ-ну микробиология кафедрасыны заведующиси Заира Хараева, «Къабарты-Малкъар» ГУВТК-ны энчи проектле бёлюмюню таматасы Татьяна Шидакова киргендиле.

Саулукъ сакълау эм курортла министр Ирма Шетова советни келечилерине жыл жарымны ичинде этилген ишни итогларыны юсюнден отчёт этгенди. Мухадин Беров саулукъ сакълауда биогюннню проблемаланы иги ангылагъанын ачыкълагъанды эм министерствону ишине ахлы белги бергенди. Артыкъда сосудистый программаны эм диспансеризацияны юсюнден берилген информацияны энчи чертгенди.

Итогланы эм тамамланылыкъ жумушланы сюзген кезиуде кёп магъаналы вопроса эс бурулгъанды. Жамауатны келечилери республиканы курортларыны, саулукъ сакълауну къаллай онглары болгъанларыны юсюнден халкъгъа информацияны кёбюрек берирге тийишлисин айтхандыла. Нек дегенде адамла кёп зат иги жанына тюрленнгенин алыкъа билмейдиле.

Ирма Шетова ведомство жамаат совет бла кенгеширгге хазыр болгъанына ышандыргъанды. Советни келечилери халкъ бла келишиулюкге юлюш къошаргъа сюйгенлерин билдиргендиле.

Жуукъ заманда совет министерство бла байламлыкъланы юсюнден предложенияла жаращдырылыкъды.

Лилия ШОМАХОВА.
КъМР-ни Саулукъ сакълау эм курортла министерствосуну пресс-службасы.

Хаж къылыу

Аллахны къонакъларына - тийишли халла

Быйыл Къабарты-Малкъардан Сауд Аравиягъа хаж къылыргъа 319 адам атланнганды. Биогюнлюкде битеу къауумла да жолдадыла. Аладан 143 адам КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясыны башчылыгъында 27-де-чи сентябрьде чыкъгъандыла жолгъа. Экинчи къауум 176 адамдан къуралгъанды, анга таматалыкъны «Мамырлыкъ» жандауурлукъ фондну таматасы Ахматланы Назир хажи этеди.

- Белгилисича, быптыр хаж къылыргъа онгубуз болмай къалгъан эди. Алай быйыл Аллахны болушлугъу бла жангыдан жыйылыгъанбыз. Быптыр баралмай къалгъанла барысы да тойиол эселе да, уллу къауум къошулгъанды бизге,- деп билдиргенди эди Назир хажи жолочуулукъгъа атланырны аллында.

Хар замандача, аланы биргелерине врач барады, керекли дарманла да эльтеди. «Эрттеден къыйнагъан ауруун сау этмезбиз, алай терк медицина болушлукъ керек болгъанна уа болушаллыкъбыз»,- дегенди Ахмат улу.

Жылдан-жылгъа уа Сауд Аравия хажиликлге чыкъгъанланы жашау болумларын игилендирирге кюрешеди. Назир хажи айтханыча, быйыл да ол жаны кёп жумушла тамамланнгандыла. Сёз ючюн, къонакъ юйлени бир къауумун кетерип, аланы орунларына башхала ишленедиле, ичлерине кёбюрек адам сыйыныырча.

Андан сора да, муслийманлагъа сыйлы межгит - Аль-Харам - да кенгертиледи. «Мен бир къауум керде да сагъынныгъан эдим, къыралда жангы темир жол ишлене турады. Поезд, эллени бла шахарланы араларында жюрюгенден сора да, хажиликни тёрелери бла байламлы жерлеге да жетдирликди.

Сауд Аравиины Хаж къылыу жаны бла министерствосу къонакъ юйлени иелерине отуулада бирге кёп адам сыйындырыргъа эркин этмейди, алада кондиционерле салынгдыла. Энтта бир иги хапар - автобусланы асламысы жангыртылгъанды. Алай бла Аллахны къонакъларына тийишли халла къураладыла», - деп чертгенди хажи.

Жолоучулукъ, хар замандача, 25-27 кюннге созуллукъду. Бу кезиуде, хаж къылыуну жорукъларын толтургъандан сора да, хар муслийманнга сыйлы жерлеге барыргъа онг боллукъду, ол санда Мединада, Меккада да. «Анда айны саулай турадыла деп, бирлеге ол кёп да кёрюне болур. Алай хар такъыйкъаны да Аллахха къуллукъ этиуге къуратсанг, хажиликни тёрелерин толтруруну тазалыгъыны юсюнден сагъыш этсенг, ол кюнле къалай ёттенлерин эслемей окъуна къояса», - деп белгилегенди Ахмат улу.

Ол айтханыча, быйыл араплыла муслийманлагъа берген квотала 20 процентге азайтылгъандыла. Ол а, башында белгилегенибизча, къурулушла бла байламлыды. Болсада бу чырмауланы магъаналылыгъын ангылап, битеу дунияны муслийманлары да анга бой салгъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ол кюн кънокъла къарачаймалкъар миллет ашарыкъланы татыуларын кёрюрге, жыр эм тепсеу коллективлени усталыкъларындан зауукълукъ алыргъа, Бачиланы Хамзат этген бичакъланы, къаманы да кёрмючюне къаргъа, сувенирле алыргъа да онг тапхандыла.

Халкъ Жыйылыуну председателини орунбасары Хабланы Руслан кысха сёзюнде айранны байрамы тёреге айлана башлагъаныны ыразылыгъын билдиргенди эмда быллай халкъ фестивальланы терк-терк бардырыргъа кереклилигин чертгенди. Къыргъызстандан Жюрини къауыу столгъа жуукълашып, хантлагъа тынгылы къарап, къабып да кёре эдиле. Аны бла бирге ала аш эрттегени технологиягъа кёре этилгенине бла къалгъаныны, къангаланы жаращдырылгъанларына, айранны ненча тюрлюсю болгъанына да уллу эс бургъандыла. Бютюнда бег а ары келгенлени эслерин кесине "Кюнде кюйген" уча бурдургъанды. Аны башында къалпагъы, кёзлеринде къара кёзлюклери, боюнунда уа галстугу. Чынтты "эр кишича", ол, башын да ёрге кётюрюп,уллу сай табакъны ортасында ёхтем олтура эди.

Алай бла команда эсепде биринчи жерге КъЧР-ни Прикубан району, экинчиге Гитче Къарачайны келечилери чыкъгъандыла. Ючюнчю жер а Элбрус районнга жетгенди. Тюрлю-тюрлю номинациялада хорлагъанланы араларында бизни жерлешлерибизден Малкъар халкъны культура арасы, Элбрус эм Черек районланы келечилери, Бачиланы Хамзат къурагъан кёрмюч бар эдиле. Эришиуде биринчи жерни алгъаннга уа КъЧР-ни Башчысы жюз минг сом саугъа этгенди.

Черек районну администрациясыны башчысыны орунбасары Байсыланы Харун, озгъан жылдача, быйыл да байрамгъа айранны бир ненча тюрлюсюн келтиргенди. "Бизни малла бийик тау жайлыкълада отлагъанлары себепли, сютперини татыулары да башха тюрлюдю. Быллай байрамланы уа къурай, ёсюп келген жаш тёлюге миллет ашарыкъланы юслеринден айта, аланы къалай хазырларгъа кереклилигине юйрете турургъа керекбиз»,-дегенди ол.

Бу ишни къурагъан, «Медовые водопады» турист базаны директору Боташланы Мусса уа, къарачайлыланы бла малкъарлыланы миллет ашарыкъларын кенг асламлагъа туура этер ючюн, байрамны тёрели этерге чакъыра: "Айран къайсы миллетден чыкъгъаны бла байламлы кёп тюрлю хапар жюрюйдю. Аны юсюнден даулашыр умутум жокъду. Бу аламат акъ ичгиге жоралланнган байрамны ётдюрюрге сюе эдим да, ол муратыма жетгенме.

Мынга ушаш къууанчла битеу дунияда да бардырыладыла. Сёз ючюн, Францияда жаш чагъыргъа, бишлакъгъа жоралланнган, Гюржюде да чагъырны хурметлейдиле. Мен оюм этгенден, бизни халкъны да болургъа тийишлиди аллай байрамы. Андан сора да, бизни регионну аты игилик бла айтылырча, бери бютюн кёп турист келирча этерге керекди».

Байрамны кезиуюнде сатыу-алыу ярмарка да болгъанды. Хар кимни да жаратхан затны алыргъа, ашаргъа да амалы бар эди.

- Биз бу жомакълы жерде керти да кёлюбюз бла солугъанбыз. Ариу табийгъат, чучхурла, таза тау хауа, огурлу адамла, ариу тепсеуле, татыулу аш-азыкъ. Бу фестивальгъа билмей тургъанлай тюшген эдик да, бек къууаннганбыз. Мен миллетлени кёп тюрлю адетин, тёресин да билгенме,-дегенди ол тийреге солургъа юйюрю бла Москвадан келген тширыу Валентина.

Айранны байрамы бошалды. Хар ким да юйюне къайтды. Болсада фестиваль ары келгенлени эслеринде къаллыгъына уа бир тюрлю ишеклик жокъду.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Жомакълы жерде сейирлик байрам

Улбашланы Азнор.

«Кюнде кюйген» уча.

Тюркден келген делегация.

Байрамгъа къатышханла.

келген алим а айранны юсюнден Геродот окъуна жазгъанын эсгертгенди. «Ол, саулукъгъа жарагъан ичги болуп къалмай, къарачай-малкъар халкъны къонакъбайлыгъыны да белгисиди. Бизни къыралда да таулула кёпдюе. Парламентибизде аладан иги кесеги ишлейди. Ала ишни сюйген, тюз ниетли адамладыла»,-деп, ата журтлуларыбызны бир къауумуну атын сагъыннганды.

Концерт программа баргъан кезиуде жюрини къаууму, анга уа бизден, тыш къыраллы жерлешлерибизден да адамла киргенди. Ала тепсеуде, къобуз согъууда, дауурбасны къагъыуда, жырда айырма усталыкълары болгъанлагъа бийик балла сала эдиле. Ол иш бошалгъандан сора уа, жюри эм байрамгъа келгенге уллу залда салыннган миллет ашарыкъларыгъа барыр бичерге керек эдиле.

Къабарты-Малкъарны кёрмючюн Элбрус эм Черек районну келечилери хазырлагъан эдиле. Анда, айранны бир ненча тюрлюсюнден сора да, эрттегили рецептлегe кёре жаращдырылгъан азыкъланы да боллукъ эди кёрюрге. Ол санда уча, боза, эт эм картоф хычинле, къакъ эт, къыйма, сохта, жёрме, шорпа, шишлике, халыуаны бир ненча тюрлюсю, мырзай, дагъыда башхала.

Федеральный басма органла КъМР-ни юсюнден

Оруслула Кавказгъа энтта да керекдиле

СССР чачылгъандан сора Кавказдан кёп санда кетген орус тилли халкъны регионнга жангыдан келирча этерге керекди деп, север-кавказ республикаладан бирлерини башчысы СССР бузулгъандан сора, баям, биринчи кере айтханды.

Сентябрьни башында Къабарты-Малкъарны башчысы Арсен Каноков орус халкъны республикагъа келирча этерик ахшы болумланы къурау жаны республикалы целевой программанны жарашдырыргъа хазыр болгъанын да билдирген эди, жер-жерли администрацияланы башчыларын тийишли предложениялярын жарашдырыргъа чакъыргъан эди.

Арсен Каноковну ол тюрлю башламчылыгъы регионда демография болум бирча болмагъаны эм ишчи къолла жетишмегенлери бла байламлыды. Экономиканы айнытыу жаны бла уллу планланы жашауда бардырыргъа тюшсе, ол тюрлю проблемала КъМР-де да чыгъарла деген къоркъуу барды. Къабарты-Малкъарда хакъны кёбейиую бла байламлы болум быллайды: жер жыр адамгъа тергегенде, 7 адам къошулады. Бу кёрюмдю жаны бла республика Россейде 10-чу жердеди.

Алай эки районда - Май эм Прохладна районлада - халкъны санына къошулуу ноль тарих бла белгиленеди дерге боллукъду. «Бу районладан адамла тышына кетмезлери, кёбейиулери ючюн биз не эталлыкъбыз? Мен а орус тилли халкъ бла байламлы энчи целевой программанны къабыл этерге хазырма. Аны бла байламлы предложениялла жарашдырыргъа керекдиле. Ол тюрлю ишге бир белгили ёлчемде ахча бёлюрге айтама»,-дегенди Арсен Каноков, КъМР-ни башчысында магъаналы проектлени эм демография политика жаны бла советни жыйылыунда, чиновниклеге айланып.

Ол айтханыча, Прохладный эм Май районлада бола тургъан ишле Россейни башха регионларында да бардыла. «Иш хакъ хар жерде да бирча болса эди, адамла башха жерлеге кёчюп кетерик тюйюл эдиле. Бизде орталыкъ айлыкъ иш хакъ 15-16 минг сомду, Москвада уа - 50-60 минг сом. Биз рынок болумлада жашайбыз, ол себеплен а гитче эм орталыкъ бизнесни айнытыргъа керекбиз, ол хайыр берир эсе уа адамланы республикадан кетмезча этер ючюн»,-дегенди Каноков.

Жер-жерли эм республикалы властьла, экономиканы тириландирир эм адамланы ол районладан кетиулерин тыяр ючюн, бир къауум мадарланы этедиле. Сёз ючюн, бизде «Этана» деген уллу технопарк къурала турады. Анда 11 минг ишчи жер ачыллыкъды. Аны арасы экология жаны бла таза полимерлени заводу боллукъду. Ол аш азыкъ затла салынырыкъ упаковкаланы чыгъарлыкъды. Бу предприятияны мурдорунда эл мюлк продукцияны жаращдырыучу уллу кластер да къураллыкъды, аны продукциясы уа ВТО-ну болумларында конкурениягъа чыдаргъа керекди.

Мында сау жылны ичинде ишлеп турлукъ бир ненча теплица, малчылыкъ эм чабакъчылыкъ мюлкле да боллукъдула.

Дагъыда кластерде предприятияда къумачла сокъгъанда хайырланылыучу полимерле да чыгъарыллыкъдыла. Ала уа регионда женгил промышленностьну айнытыугъа ахшы себеплик этерикдиле. Предприятие алыкъа ишлене турады, северо-востокда демография эм инфраструктураны айнытыу жаны бла болум осалдан-осал бола барады. Ол себепден а, бу регионну эм республиканы экономикаларын айнытыр ючюн, комплекс программа жаращдырыла турады.

Каноков къайтарып-къайтарып чертгеннге кёре, адам капиталны сакълау республиканы башчыларыны уллу магъаналы борчларыды. «Биз ёлюмню азайтыуну, сабийлени туугъанларын кёбейтиую къыйматлы мадарларын табаргъа, миграцияны тап халгъа келтиригге керекбиз. Ол бу жуукъ жыллада бизни баш борчубузду»,- деп чертгенди Каноков.

Андрей СИТКОВ.
«Комсомольская правда» газет.

Культура

Спектакльде - халкъны жаны

Къулий Къайсын атлы Малкъар театрда Мустай Карим атлы жаш тёлю миллет театр «Старые женихи или сват Шомбай» деген спектакльни кёргюзтгенди. Аны Флорид Буляковну комедиясына кёре Рустем Хакимов салгъанды.

Драматург чыгъармасында ёз халкъыны фольклору бла хайырланнганды. Малкёз ата къызларын мюлклери, ачхалары кёп болгъан къартлагъа береди. Къартла ауушхандан сора байлыкълары къызгъанч атагъа къалады. Алай къызладан бири жарлы жашны сюеди. Атасы къаты болгъанда ол, не этерге билмей, инжиледи.

Ол заманда Шомбай жангы «киеулюке» болумну ангылатады. Акъсакъал къызны атасына битеу мюлкюн берирге хазырды, алай жут киши аны айтханын этерге керекди.

Нени излейди къартчыкъ? «Къызынгы сюйген жашына бер!»-дейди ол. Малкёз ата не этерик эди? Ол бу дунияда неден да багъалы ахчаны кёре эди. Сора насыплы къызны бла жашны тойлары болады.

Спектакльде сейирлик миллет тепсеуле, макъамла бар эдиле. Артистлени кийимлери да бек омакъ. Уллу халкъны (башкъортлула миллион бла жарым боладыла) уллу культурасы малкъар сахнада кёргюзтюлгени магъаналы, уллу иш эди. Алай, жарсыугъа, къараучула аз эдиле. Быллай сейирлик маданият акциялагъа школчуланы школ автобусла бла нек келтирмейдиле уэтазла? Элледе педагог коллективе уа нек узакъдыла театрдан?

Бу спектакльни кёрген сабий аны ёмюрюнде да унутурукъ тюйюл эди. Ол - башкъортлуланы культураларыны кюзгюсюдю. Биз «миллет сезим» деп тургъанлыкъгъа, кёпле аны не зат болгъанын ангыламайдыла. Быллай оюндан сора ангылайса хар халкъны энчилигин.

Спектакльде музыка, тепсеуле, персонажланы кийимлери къараучуланы озгъан ёмюрлеге элтген эдиле. Къаллай бай культуралары барды башкъортлуланы! Тенгизча къыйырсыз, терен.

Спектакльден сора къызыу къарсла артистлеге къараучуланы ыразылыкъларын билдиргендиле.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Сабийле бек жаратхандыла

КъМР-ни Урунуу эм социальный айнытыу министерствосуну департаментини информация-аналитика арасыны ишчилери шахарда къолайлары аз юйюрледен ёсген сабийлени эм «Намыс» социально-реабилитация арада тургъан акъылбалыкъ болмагъан жашчыкъланы бла къызчыкъланы Къулийланы Къайсын атлы Малкъар драма театрда сахна оюннга элтгендиле.

Театрны артистлери «Нарт Ёрюзмек» таурухну орус тилге кёчюрюп салгъандыла. Гитеччикле уа игилик аманлыкъны хорлагъанына юсюнден спектакльге сейир этип къарагъандыла. Ахырында ала, артистле бла ушакъ да эте, бирге жыйылып, суратха тюшгендиле.

Бу жандауурлукъ ишни магъанасы уллуду. Ол юйюр къурауну бла юйюрде бир бирге иги болуугъа, саулукълу, низамлы, оюм эте билген сабийлени ёсдюрюуге эс бурургъа кереклисине, адамланы араларында ахшы байламлыкъна къураугъа эм балаланы ёсдюрюуде къатылыкъ этерге жарамазлыгъына аталгъан эди.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

ЭКОЛОГИЯ

Чабакъ тутуугъа болжаллы халда тыйгъыч салыу

Арт жыллада профиль федеральный эм регион контроль надзор органланы къуллукъчулары Къабарты-Малкъарны жеринде суулада эм шауданлада чабакъ тутуугъа тыйгъыч салыу жаны бла кёп иш этедиле.

КъМР-де суулада байлыкъны сакълаугъа контроллукъ этиу бёлюмню начальниги Алексей Сохов айтханнга кёре, чабакъчылыкъ эм суу байлыкъланы сакълау жаны бла Запад-Каспий бассейнни Къабарты-Малкъар бёлюмю бла бирге жаланда быйыл республикада окъуна 180 рейд бардырылгъанды. Аланы кезиуюнде табийгъатны байлыгъын сакълауну жорукъларына право жаны бла бузукълукъ этилмезине къайгъырылгъанды. Аны бла бирге сууланы халларына биология жаны бла багъа бичиуге деп 120 кере жолгъа атланылгъанды.

Ол рейдлени итогларына кёре, административ-право низамгъа бузукълукъ этгенлеге 360 протокол жазылгъанды, сюдге РФ-ни Уголовный кодексини 256-чы статьясыны 3-чю кесегине тийишлиликде бир уголовный иш тюшгенди. Ол электроток бла законсуз чабакъ тутуу бла байламлыды. Аллай терслиги бла къолгъа тюшген браконьер табийгъатха 55 минг сом багъасы заран келтиргенди. Жылны башындан бери эки электрон установка, 43 ау (битеу узунлугъу 2 километрден аслам), бир резина къайыкъ, 48 килограмм чабакъ сыйырылгъандыла.

Чабакъ тутуну жорукъларыны чеклериндe 1-чи октябрьден башлап жылны ахырына дери республиканы битеу жеринде шауданлада тау суу чабакъ (форель) тутуугъа тыйгъыч салынады,-дейди «Запкаспрыбвод» федеральный къырал учреждениясы Къабарты-Малкъар бёлюмюню таматасы, биология илмуланы кандидаты Андрей Якимов.

Андан сора да, ол заманны ичинде суу ызлада, жагъалада зыгъыр-юзмез алыу тохтатылыргъа, суу байлыкъланы къоруулаучу зоналада, артыкъда чабакъла жыйы салыргъа барыучу эм салыучу жерледе суу жагъаланы бегитиу эм суу ызланы тап халгъа келтириу ишле да бир ауукъ заманнга сел болургъа тийишлидиле. Андрей Владимирович ангылатханнга кёре, тау суу чабакъла жыйы сала туруп, октябрь айны узунлугуна быйыл республиканы сууларына бла шауданларына Чегемде чабакъ заводда ёсдюрюлген 60 мингден аслам жылмыгъый жиберилликди.

Ушакъ нёгерим дагъыда быллай затны эсге салгъанды. Къабарты-Малкъарда айырып артыкъда бек сакъланнган жерледе - табийгъат заповедникде, Элбрусну тийресинде миллет паркда эм заказникледе сау жыл узуну чабакъ тутуугъа эркинлик берилмейди. Аллай тыйгъычла кёпюр къатларында, дамбалада, плотинаада эм башха гидромекямлада чабакъ тутуугъа да салынадыла.

Ол тюрлю мадарла барысы да бизни жерибизде жаныуарланы эм ёсюмлюклени тас эм жокъ этиуден сакълар ючюн этиледе.

Борис БЕБЕКОВ.

Туркластер

Жамауатха тынгылагъандыла, кеслерини оюмларын да айтхандыла

«Шимал Кавказны курортлары» ачыкъ акционер обществода Кавказда тау-лыжа курортла эм рекреация инфраструктура къурулушла бардыраллыкъ жерлени тийрелеринде жашагъан халкъ бла байламлыкъла жаны бла ишчи къауум къуралгъанды. Аны баш мураты - адамла бла тюбешип, жер бла хайырланыу, иш бла жалчытыу, налог льготага бериу, энчи экономика зоналаны резидентлери болуу жаны бла ангылатыу иш бардырыргъады. Аны юсюнден бизге «Шимал Кавказны курортлары» ачыкъ акционер обществону пресс-службасындан билдиргенди.

Бу кюнледе уа ишчи къауумну биринчи тюбешиулери болгъанды, ала Элбрус, Чегем эм Черек районлада къуралгъандыла. «Элбрус» туркластер проектни биринчи бёлюмюдю. Мында проект эм къурулуш ишлени 2014-2016 жыллада башларгъа белгиленеди. Бюгюнлюкде Минги тауну тийресинде турист инфраструктураны эм техника амалланы тинтиу бардырылады, аланы туркластерге къошуну хайырлылыгъы сюзюлгенди.

Тюбешиуде Элбрус районну администрациясыны башчысы Малкъарланы Аслан белгилегенича, жер-жерли власть органланы бла КСК-ны оноучуларыны баш муратлары - инвесторлагъа, туристлеге, мында жашагъанлагъа, предпринимательлеге да тап халла къураргъады. «Бирге кюрешсек, аллыбызда борчланы къысха заманны ичинде тамамларыгъ ыбызгъа ишеклигим жокъду», - деген ол.

Тюбешиуде турист-рекреация зонагъа кирген жерлени статуслары юсюнден вопросха энчи магъана берилгенди. КСК-ны департаментини директоруну орунбасары Хасан Тимижев айтханыча, жерни иеси алышынырыкъ тюйюлдю. Аны бла бирге уа резидентле жерни кадастр багъасына кёре арендагъа алыргъа болукъдула.

Огъары Чегемни жамауаты бла тюбешиуде эльни жамауат советини келечиси Мушукланы Маратны «Бызынгы» курортну чеклерини юсюнден соруууна жууап бере, компанияны оноучулары ала РФ-ни Экономиканы айнытыу министерствосу регион эм жер-жерли власть органла бла этген келишимлеге кёре тохташдырыллыкъларын билдиргенди.

Бюгюнлюкде уа жерни иелерин тохташдырыу, территорияланы планларын кишдириу жумушла тамамланадыла. Болсада зоналаны чеклерин белгилегенде, аны тийресинде жашагъанланы оюмлары да сураллыкъдыла. Сёз ючюн, къабылча, тарых жерле бла эсгертмеле, халкъны хазнасыны башха обществоларын да курортха кирлик тюйюлдюле. Даулашла чыкъсала уа, былайда жашагъанла бла оноулашып, алай кетерилликдиле.

Курортланы кадрла бла жалчытыу вопрос да кётюрюлгенди. Специалистлени хазырлау баш жумушладан бири болгъанын чертгенди тюбешиулеге къатышханла. Аны ючюн деп Северо-Кавказ федеральный университет бла келишим этилгенди, келир заманда уа къонакъбайлыкъны халкъла аралы школлары бла бирге ишлерге муракъ барды. Курортха уа бийик, орта профессионал билимлери болгъанла да керекдиле. Вузладакомпанияны партнёрларында - ишчилени билимлерин ёсдюрюу жаны бла курсла къураргъа да белгиленеди.

Черек районну администрациясыны башчысы Темиржанланы Махти «Шимал Кавказны курортлары» ачыкъ акционер общество курортланы къурагъа аны тийресинде жашагъанланы да къошаргъа айтханлары ючюн ыразылыгъын билдиргенди. Ол а жаш адамланы райондан тышына кетгенлерин тыяргъа болушурукъду, деп чертгенди ол.

Быллай тюбешиуле «Шимал Кавказны курортлары» ачыкъ акционер общество бла жамауатны арасында байламлыкъла къурауну биринчи атламларыдыла. «Мындан ары да адамланы жарсытхан вопросланы жер-жерли власть органла, халкъ бла да бирге сюзерге белгилейбиз», - деп чертгенди Огъары Чегемни башчысы Къулийланы Ибрагим.

«Быллай тюбешиулени дайым да бардырыргъа тийишлиди. Битеу магъаналы вопросланы да бирге сюзерикбиз. Сизни оюмугъуз бизге бек магъаналыды», - дегенди тюбешиую ахырында КСК-ны келечиси.

Басмагъа **ТИКАЛАНЫ Фатима** хазырлагъанды.

ФУТБОЛ

Эсепни тюрлендиралмадыла

Футболну миллет лигасыны 16-чы турунда Нальчикни «Спартагы» кеси майданында Москваны «Торпедосу» бла тюбешгенди. Чемпионатда бизни спортчуларыбыз ахыр тюбешиулеринде эсеплерине хазна очкола къошмагъанларын эсге алсакъ, бу матчда не да этип хорларгъа кереклери баям эди. Алай ала бу жол да сау оюнну ичинде, къонакъланы къабакъ эшиклерини къатында белгилерча, хазна къоркъуулу кезиу къураялмагъандыла. Матч ахырында 0:0 эсеп бла бошалгъанды.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ: «Торпедону» баш тренери **Александр Баранюк** бу матчда аланы эсепни ачаргъа бир - эки кере кезиулери болгъанын айтханды. - Алай ол тенг эсеп бла бошалгъаны уа тюздю,- дегенди ол. - Эки команданы футболчулары къоркъуулу кезиулени этерге кюрешгенликге, аладан магъана чыкъмагъанды.

Тимур Шипшев а ол башчылыкъ этген команданы футболчулары алагъа салынгган борчну ахырда толтурмагъанларын жарсып айтханды. «Биз кючлю команда бла ойнагъанбыз, ала кеся къабакъ эшиклерини къатларында бир кере да жангылыч иймегендиле. Ма аны ючюн бизни жашларыбыз эсепни тюрлендирча бир онг да эталмагъандыла», - дегенди ол.

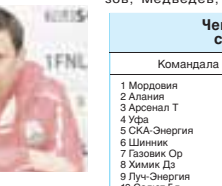

Матчда бу футболчула ойнагъандыла: «**Спартак-Нальчик**»: Степанов, Абазов, Рогочий, Гарбуз, Засеев, Шаваев, Чеботару, Руа (Рухаиа, 74), Буйтраго (Плупов, 61), Гошоков (Сирадзе, 81), Медведев.

«**Торпедо**»: Конюхов, Микуцкис, Тараканов, Айдов, Кацалапов (Бояринцев, 82), Багаев, Тесак, Свежов (Власов, 68), Стеклов, Кулешов, Шевченко.

Сары карточкаланы Абазов, Медведев, Кулешов, Микуцкис алгъандыла.

Келир оюнну «Спартак» 7-чи октябрьде Уфада ол атлы команда бла бардырлыкъды.

Чемпионатда башха командала былай ойнагъандыла: *Динамо СПб - Луч-Энергия 1:1, СКА-Энергия - Алания 0:1, Сибирь - Балтика 1:1, Газовик Ор -Нефтехимик 1:1, Мордовия-Салют Бл 1:0, Химик Дз - Уфа 1:2, Шинник – Ангушт 4:2, Арсенал Т-Ротор 4:0.*

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан.

Чемпионатны 16-чы турдан сора турнир таблицасы

Командала	О.	Къ.	Тб	Х.	Т.	О.
1 Мордовия	15	10	2	3	25–12	32
2 Алания	15	9	4	2	18–10	31
3 Арсенал Т	15	9	2	4	29–17	29
4 Уфа	15	8	2	5	18–16	26
5 СКА-Энергия	16	7	5	4	17–16	26
6 Шинник	16	7	4	5	22–18	25
7 Газовик Ор	16	6	7	3	19–13	25
8 Химик Дз	15	6	4	5	14–19	22
9 Луч-Энергия	15	5	6	4	14–8	21
10 Салют Бл	15	5	5	5	15–10	20
11 Торпедо М	15	5	5	5	13–12	20
12 Балтика	15	5	4	6	14–16	19
13 Енисей	15	5	4	6	16–21	19
14 Сибирь	15	4	6	5	17–19	18
15 Ротор	15	4	4	7	15–17	16
16 Динамо СПб	15	3	4	8	11–21	13
17 Спартак Нч	15	2	7	8	11–21	13
18 Нефтехимик	15	2	5	8	14–17	11
19 Ангушт	15	1	2	12	11–30	5

ГИМНАСТИКА

Аллай кюйюз тийреде жокъду

Республиканы сабий стадионунда къуанчлы халда спорт гимнастика бла кюреширге деп энчи этилген кюйюзде жаш атлетлени биринчи сынаулары болгъанды.

Эсигизге салайыкъ, 2013 жылны аллында олимпиада резервли сабий-жаш тёлю спорт школну ата-ана комитети КъМР-ни Башчысы Арсен Каноковха аллай кюйюз алыргъа болушлукъ этерин тилеген эди. Ол а Спорт эм туризм министерствоъа бу соруну тамамларгъа буюргъанды. Ведомствону болушлугъу бла Россейни Спорт гимнастикадан федерациясы аны бизни жаш гимнастарыбызгъа саугъагъа бергенди.

Аллай кюйюзде жарау этиу саулукъгъа чып тюшюную иги да азайтады, сабийлени усталыкъларын ёсдюрюрге да себеплик этеди. Ол хыйсалдан саулай дунияда официальный стартла алада бардырыладыла. Бюгюнлюкде битеу Север - Кавказ округа аллай кюйюзю жаланда Къабарты-Малкъарны барды, деп билдиреди башда сагъынылгъан министерствону пресс-службасындан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Турнир

Биринчи Чегемден Булунгугъа баргъан жолда, Олимпиада оюнланы чемпиону Борис Шуховну намысына аталып, аякъ машинада эришиуле бардырылгъандыла. Ала районну администрациясыны башчысы Руслан Баковну башламчылыгъы бла къуралгъандыла.

Турнирге Чегем районну орта билим берген мектеплерини окъуучулары къатышхандыла. Ала эки къууумгъа юлешиннгендиле: тамата - 1998 жылда эм 2000-2001 жыллада туугъанла. Эришиуледе жолда жюрюген аякъ машинала болмасала, спортха деп ишленгенге хайырланылмагъандыла. Учаргъа сайланнган ызны узунлугъу онбеш километр эди, окъуучула

Къызыу кюреш

Биринчи Чегемден Яникой элге бурулгъан жерге дери келип, андан артха къайтхандыла.

Турнир эки урумгъа бардырылгъанды - алгъа тамата, ызы бла уа кичи къууум эришгендиле. Мероприятияда къоркъуусузлукъну Чегем районну полициясыны бёлюмюню ишчилери жалчытхандыла.

Алгъа спортчула чайыр жолгъа чыгъып тизилгендиле. Судья буйрукъ бергенлей, эришиуле да башланнгандыла. Велосипед жыйыны биргесине машинала бла судьяла кеслери да атланнгандыла. Бир бёлек заман озгъандан сора къайтып келгенле кёрюнгенлей, сакълап тургъанла, алда келген жашланы атларын айтып, къуаннганларын билдиргендиле.

Алай бла абаданла финишге жетгендиле. Аладан биринчи Эжинчи Чегемни ючюнчю номерли школуну окъуучусу Астемир Барсов келгенди, экинчи бла ючюнчю Хушто-Сыртдан Тохаланы Магомет бла Мокъаланы Омар болгъандыла.

Аланы ызларындан жолгъа кичиле чыкъгъандыла. Жашла, бир бирге ал бермей, ёрге айланнгандыла. Спортчуланы сакълагъанланы араларында алгъа ол неда бу жаш келликди деп ёз оюмларын айтханла да эшитиле эдиле.

Узакъдан окъуна ал тизгинде келген жашла кёрюннгенлей, къараучула сагъайгъандыла. Барын да озуп, аладан Биринчи Чегемни экинчи номерли школуну окъуучусу Аслан Шогенов келгенди, Эжинчи Чегемни биринчи эм экинчи школларны окъуучулары - Алим Кишев бла Ислам Тохов экинчи бла ючюнчю жерлеге чыкъгъандыла.

Хорлагъанлагъа саугъаланы Чегем районну администрациясы хазырлагъанды. Алагъа эки спорт аякъ машина, алты кубок, алты да майдал берилгенди.

Эришиулени ахырында жаллагъа аякъ машинада спортчан Олимпиаданы чемпиону Борис Шухов жюрек ыразылыгъын билдиргенди. Быллай эришиуле жыл сайын бардырылып турсала, аны хайыры уллу болур, дегенди ол. Чегем районну жер-жерли самоуправление Советини председатели Хасанш Одижев а жашланы хазырлагъанлагъа ыспас этгенди.

Артда Чегем районну администрациясыны башчысыны орунбасары Къулийланы Жаннета жыйылгъанланы спорт байрам бла алгъышлап, алагъа жангы жетишимлеге жетерге бла саулукълу болурларын тежегенди. Андан сора ол Борис Шуховну къама бла саугъалагъанды.

РАЧЫКЪАУ улу Борис.
Суратла авторнудула.

Чорт соруу

Гимнни нек жангыртадыла?

Россейни Гимнин жангыча жырларгъа хазырланадыла деген билдириу кёп тюрлю хапар жайгъанды. Къоруулау министерствону къуллукъчуларындан бири тарых магъаналыды ол деп айтханыны къыйматы эм мураты недеди? Аны юсюнден оюмугъузну билдиригиз деп тилегенди «Комсомольская правда» газетни аскер жаны бла обозреватели Виктор Баранец Россейни Къоруулау министерствосуну Культура управлениясыны таматасы полковник Антон Губанковдан.

-Бизни окъуучуларыбыз Россейни Гимнини жангы тюрлюсюн къурау не бла байламлыды деп сорадыла.

-Аны Александр Александровну классикалы музыкасы барды эм Сергей Михалковну да классикалы тексти барды. Текстни эм музыканы да ким болса да сюйгенича тюрлендиралмагъанды эм тюрлендирлик да тойюлдю. Гимнни соргъуну эм жырлауну заманнга тийишлиликде кезиулю халда бардырыу боллукъду. Нек дегенде заман тюрленеди, адамла да тюрленедиле, ауазны техникасы да тюрлене барады. Дунияны кёп къуралында да алай этиледи. Ол тёрели политикады.

-Ол оюмну бек алгъа ким айтханды?

-Ол оюмну бек алгъа Россейни къоруулауну министри - аскерни генералы Сергей Шойгу айтханды. Биринчи кере ол быйыл айда, Къоруулауну министерствону коллегиясында, жаш тёлюню патриот халда юйретиугъе жораланнган ишлени сюзгенде соргъулгъан эди. Ол кезиуде къоруулауну министри аскерни Гимнни кючлю болургъа, аскерчилени патриот халда юйретиую бек кючлю амалы болургъа керекди, дегенди эди. Къыралны битеу гражданларын юйретиую амалы окъуна да, деп къоркъан эди.

-Александровну Ансамблине уа артыкъ нек ышнангъандыла Гимнни согъаргъа эм жырларгъа?

-Александровну Ансамбли – символ коллективди, шёндюгю модада айтханларыча, аскерни музыка-патриот брендиди да, аны ючюн. Эсге тюшюрсек, аны Гимнни музыкасыны автору къургъан эди.

-Гимнни шёндюге келишдирирге кюрешиу керекмиди да?

-Александровну жыр эм тепсеу Ансамбли бёлек юн мындан алда Гимнни классикалы вариантын жазгъанды. Ма ол согъуллукъду аскерде юн сайын. Башха вариантларын атлары айтылгъан жырчыла бла бирге жырлап къурарыкъдыла. Аллай жазыуну шарты, мени оюмуму айтсам, Ата журтну баш символларын пропагаллауда бек магъаналы акияды. Гимнни тюрлю-тюрлю вариантлары болумлагъа кёре хайырланылыкъдыла.

-Аскерде биринчи кере къачан согъуллукъду жангы классикалы Гимн?

-Бир бёлек юнден сора Россейни Къоруулау министерствосуну официальный сайтындан алыргъа болукъду аны.

-Анда Александровну Ансамблинден ким жырларыкъды?

-Гимнни Александровну хору жырлайды.

-Гимнни жаза тургъанда бек къыйыны не эди?

-Кёз жашланы тыялмагъаныбыз.

«Комсомольская правда» газет.

БИЛДИРИУ

Олимпиаданы чеклеринде - автопробег

Къабарт-Малкъарда Кёп функциялы жаш тёлю араны башламчылыгъы эм Жамауат палатада Жаш тёлю советни бла республиканы Спортну экстремальный тюрлюлерини федерациясыны къатышыулары бла онбиринчи октябрьде Сочидеги Олимпиадагъа себеплик этиую чеклеринде «Олимпиадагъа «Хау» де!» деген чакъыриу бла автопробег боллукъду.

Ол Нальчик-Къашхатау-Нарткъала-Майский-Нальчик маршрут бла къуралларыкъды. Аланы хар бирини район араларында уа организациясыны ишчилери, жаш тёлю бла тюбешип, Россейде Олимпиада къымыйдауну юсюнден айтырыкъдыла эм аны белгилери бла саугъала юлеширикдиле.

КъМР-ни Билим бериу эм илму министерствосуну пресс-службасы.

Газетни келир номери 5-чи октябрьде чыгъарыкъды.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары)
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
ТЕКУЛАНЫ Хаза (жамауат - политика бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректора - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика бёлюм - 42-67-68, 42-24-02.
Экономика бёлюм - 42-66-73.
Культура бёлюм - 42-75-82.
Социальный политика бёлюм - 42-66-76, 40-59-18.
Жаштыкъ эм спорт бёлюм - 40-39-93, 42-66-71.
Письмола эм реклама бёлюм - 42-37-94.
Тилманчла бёлюм - 47-31-28.
Сурат альучу - 42-68-72.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла. Газетде басмаланнган материалларда айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерациясыны басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапладыла.

Редакция авторлардан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпню алмайды.

Газет басманы эм басматы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплады. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплады. Телефон: 42-69-34

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгданды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Османланы Хыйса - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары;
Акушланы Феруза (1,2-чи бетле), Бийчекклуланы Жаннета (3,4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 2660 экз. Заказ № 2540

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта: elbor_50@mail.ru